

БАРАНИК АНТОН, здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **БУРКОВСЬКА АННА**, доктор філософії (економіка),
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В АГРОБІЗНЕСІ: ПРИРОДНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

Ефективне управління ризиками є ключовою складовою успішного функціонування агробізнесу, оскільки ця сфера діяльності значною мірою залежить від непередбачуваних факторів. Сільське господарство, як одна з найважливіших галузей економіки, стикається з численними ризиками, що виникають внаслідок природних, економічних і соціальних обставин [1]. Саме комплексне управління цими ризиками дозволяє забезпечити стабільність аграрного виробництва та захистити бізнес від значних втрат.

Природні ризики є одним з найвагоміших факторів, що впливають на діяльність агробізнесу. Зміни клімату, посухи, повені, різкі зміни температури та інші природні явища можуть призвести до значних втрат урожаю або взагалі знищити посіви. Ефективне управління цими ризиками передбачає використання технологій, які дозволяють адаптуватися до нових кліматичних умов. Застосування інновацій, таких як системи зрошення, стійкі до змін клімату сорти рослин і нові методи обробки ґрунту, допомагають зменшити вплив погодних умов на агровиробництво [2]. Крім того, страхування врожаїв від природних катастроф є важливим інструментом для мінімізації ризиків у цій сфері.

Економічні ризики також мають значний вплив на агробізнес. Коливання цін на сільськогосподарську продукцію, зміни у валютних курсах, зростання вартості палива і добрив, а також нестабільність ринків збуту створюють постійні загрози для фінансової стабільності підприємств. Важливою стратегією в управлінні економічними ризиками є диверсифікація виробництва та ринків збуту [3]. Наприклад, якщо фермер виробляє кілька різних видів продукції або працює як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, він зменшує свою залежність від конкретного сегмента ринку або конкретної культури. Крім того, аграрним підприємствам слід активно використовувати форвардні контракти та хеджування для захисту від несприятливих змін на ринку.

Соціальні ризики також не можна ігнорувати в агробізнесі. Демографічні зміни, міграція сільського населення в міста, брак кваліфікованих кадрів, а також соціальні конфлікти можуть негативно вплинути на ефективність агровиробництва. Одним із ключових напрямків у цьому контексті є інвестування в розвиток людського капіталу. Підприємства повинні активно залучати нові кадри, забезпечувати працівникам гідні умови праці та пропонувати можливості для професійного зростання. Створення стабільних і перспективних умов для працівників сприяє зниженню соціальної напруженості та забезпечує сталий розвиток підприємства [4].

Перспективи ефективного управління ризиками в агробізнесі в умовах зростаючих викликів сучасного світу виглядають досить оптимістично, якщо врахувати можливості для інновацій і розвитку в цій сфері. Насамперед, впровадження новітніх технологій, зокрема автоматизації та цифрових інструментів, відкриває нові горизонти для мінімізації природних ризиків. Використання технологій прогнозування клімату, датчиків вологості та інтелектуальних систем зрошення дозволить аграріям краще підготуватися до можливих стихійних явищ і адаптувати свої виробничі процеси до нових умов [2]. У цьому контексті перспективними стають стратегії, що ґрунтуються на розумному сільському господарстві, які дозволяють підвищити стійкість до змін клімату.

Що стосується економічних аспектів, зростання глобалізації та інтеграції аграрних ринків сприяє формуванню нових економічних можливостей для агровиробників. У майбутньому аграрії матимуть доступ до ширших ринків збуту, що дозволить диверсифікувати джерела доходів і зменшити залежність від окремих економічних чинників. Форвардні контракти, страхові механізми та сучасні фінансові інструменти допоможуть стабілізувати доходи аграріїв і захистити їх від коливань цін на сільськогосподарську продукцію [3]. Інвестиції в технології та стратегії управління фінансовими ризиками можуть сприяти підвищенню рентабельності агробізнесу навіть в умовах економічної невизначеності.

Таким чином, ефективне управління ризиками в агробізнесі вимагає комплексного підходу, який враховує природні, економічні та соціальні аспекти. Лише поєднання сучасних технологій, продуманих економічних стратегій і відповідального підходу до соціальних питань дозволить аграрним підприємствам залишатися конкурентоспроможними та стабільними в умовах постійних змін і викликів.

Список використаних джерел

1. Колесник В.М., Розробка стратегій розвитку аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2009. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
2. Shebanina O., Burkovska A., Petrenko V., Burkovska A. Economic planning at agricultural enterprises: Ukrainian experience of increasing the availability of data in the context of food security. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol.9. No.4. Pp.168–191. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.08>.
3. Caruso D., Lunkina T., Burkovska A. and Burkovska A. Assessment of the Influence of the National Bank of Ukraine Monetary Policy on Food Security of the State. *Accounting and Finance*. 2020. №4 (90), P. 45-51. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4\(90\)-45-51](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4(90)-45-51)
4. Lunkina T., Burkovska A., Burkovska A., Gannichenko T. Corporate social responsibility in banking institutions: foreign experience. *Modern Economics*. 2022. №31. P. 77-81. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V31\(2022\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V31(2022)-11)

